

Wojewódzki Inspektorat
Ochrony Roślin i Nasiennictwa
w Poznaniu

PIORIN

Sprawozdanie z działalności

Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa

w Poznaniu Oddziału w Gostyniu w 2023 roku

Gostyń, 2023 r.

Anna Lutyńska

Zadania realizowane przez Inspekcję obejmują: - sprawowanie nadzoru nad zdrowiem roślin, zapobieganie zagrożeniom dla zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska, związanym z obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin i nadzorem nad wprowadzaniem do obrotu nawozów oraz nadzór nad wytwarzaniem, oceną, stosowaniem i obrotem materiałem siewnym.

1. Nadzór nad zdrowiem roślin.

W ciągu całego roku 2023 rejestracja występowania organizmów niekwarantannowych prowadzona była przez komórki organizacyjne Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Poznaniu, ze szczególnym uwzględnieniem okresu wegetacji roślin. Rejestrację prowadzono w oparciu o wykaz upraw ważnych gospodarczo, ustalony dla poszczególnych komórek organizacyjnych Inspekcji. Jako uprawy ważne gospodarczo przyjęto takie, których areał był największy na terenie danego powiatu. Do celów rejestracji w każdym powiecie wybierano 3 miejscowości i w każdej z nich obserwowano po 2 plantacje. Obserwacje przeprowadzono w tych samych fazach rozwojowych roślin, kierując się przyjętą skalą BBCH. W trakcie przeprowadzanych obserwacji określano głównie procent porażenia, tj. ilość roślin opanowanych, porażonych lub uszkodzonych przez agrofaga w stosunku do ogólnej liczby roślin obserwowanych. Na terenie powiatu gostyńskiego prowadzono obserwacje agrofagów w uprawach: dalia, groch siewny, ziemniak, jabłoń domowa, jałowiec pospolity, złocien, żyto ozime, czereśnia ptasia, sosna zwyczajna, świerk pospolity, borówka wysoka, winorośl, pszenica zwyczajna, dąb, laurowiśnia wschodnia, jodła kaukaska, bakopa, lobelia, pelargonja, pierwiosnek, złocien, fiołek, trzmielina, papryka, bawełna zwyczajna.

2. Kontrola występowania kwarantannowych organizmów szkodliwych.

Na terenie całego powiatu gostyńskiego inspektorzy przeprowadzili kontrole zdrowotności roślin, produktów roślinnych i przedmiotów pod kątem występowania organizmów kwarantannowych. Do tych organizmów należały między innymi: *Anophlophora chinensis*, *Apple proliferation phythoplasma*, *Bursaphenches xylophilus*, *Chrysanthemum stunt viroid*, *Clavibacter michiganensis ssp. michiganensis*, *Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus*, *Diabrotica virgifera*, *Ditylenchus dipsaci*, *Ditylenchus destructor*, *Erwinia amylovora*, *Gibberella circinata*, *Globodera rostochiensis*, *Meloidogyne chitwoodi*, *Meloidogyne fallax*, *Pepino mosaic virus*, *Popilia japonica*, *Phytophthora fragariae v. fragariae*, *Phytophthora ramorum*, *Plum pox virus*, *Potato spindle tuber viroid*, *Ralstonia solanacearum*, *Synchytrium endobioticum*, *Xanthomonas campestris pv. phaseoli*, *Xanthomonas campestris pv. versicatoria* i szereg innych.

3. Rejestracja przedsiębiorców oraz paszportowanie roślin, produktów roślinnych i przedmiotów.

Kontrole zdrowotności roślin przeprowadza się przede wszystkim u zarejestrowanych przedsiębiorców. Wymóg rejestracji dotyczy producentów roślin dużego ryzyka fitosanitarnego, będących żywicielami organizmów kwarantannowych. Rejestr przedsiębiorców jest dynamiczny, w roku 2023 r. zarejestrowano nowych przedsiębiorców, a także wyrejestrowywano wcześniej wpisanych, którzy rezygnowali z prowadzenia upraw wymagających rejestracji. Następuje systematyczne zmniejszanie liczby zarejestrowanych podmiotów, co wynika szczególnie z rezygnacji wielu producentów z uprawy ziemniaka. Paszport roślin jest to dokument, który musi być dołączony do każdej jednostki handlowej roślin przeznaczonych do sadzenia. Potwierdza on, że oferowane do sprzedaży rośliny zostały skontrolowane i są wolne od organizmów szkodliwych. Rośliny przeznaczone do sadzenia oznaczają rośliny, które są przeznaczone do sadzenia lub przesadzenia, lub pozostają posadzone. Zaliczamy do nich wszystkiego rodzaju sadzonki, drzewa, krzewy, ale również typowe rośliny w doniczkach, których przeznaczeniem będzie dekoracja pomieszczeń. Szczegółowy wykaz roślin, który podlega paszportowaniu zawarty został w Załączniku XIII i XIV rozporządzenia KE nr 2019/2072. Paszporty roślin powinny być wydawane przez upoważnione do tego podmioty, pod nadzorem właściwego organu - Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Podmioty wpisane do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych były kontrolowane w 2023 roku i nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

4. Kontrola towarów eksportowanych z Polski.

W 2023 roku w Oddziale w Gostyniu wydano ogółem 13 świadectw fitosanitarnych dla eksportu, m.in. na Ukrainę, Białoruś, Wielką Brytanię, Kazachstan, Chile. Eksport dotyczył bawełny mineralnej, grochu siewnego, pszenicy zwyczajnej. Liczba wystawianych przez Oddział Gostyń świadectw fitosanitarnych systematycznie rośnie, podobnie jak w całym kraju. Związane jest to z otwarciem nowych rynków zbytu w takich krajach jak Brazylia, Chile, Chiny, Filipiny, Kanada, Kolumbia, Meksyk i USA.

5. Rejestrowanie podmiotów prowadzących obrót i konfekcjonowanie.

Do zadań Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w ramach nadzoru nad konfekcjonowaniem i obrotem środków ochrony roślin należy rejestrowanie przedsiębiorców prowadzących taką działalność oraz kontrola miejsc prowadzenia działalności. Rejestrowanie przedsiębiorców prowadzących konfekcjonowanie i obrót środkami ochrony roślin, zgodnie z wymogami polega na wpisywaniu wyżej wymienionych przedsiębiorców do rejestru działalności regulowanej. Rejestr prowadzony jest przez wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa właściwego ze względu na siedzibę podmiotu. Do końca 2023 roku na terenie powiatu gostyńskiego do rejestru działalności regulowanej wpisanych jest 26 przedsiębiorców, prowadzących działalność gospodarczą w 30 odrębnych punktach obrotu. Na terenie powiatu prowadzona jest sprzedaż hurtowa i detaliczna środków ochrony roślin.

6. Kontrola obrotu i stosowania środków ochrony roślin

Oddziały sprawują nadzór nad obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin na terenie podległego powiatu.

W ramach tego nadzoru inspektorzy Oddziału w Gostyniu przeprowadzili następujące kontrole:

- 21 kontroli w punktach obrotu detalicznego i hurtowego środków ochrony roślin, w punktach prowadzących obrót materiałem siewnym, na targowiskach i w innych miejscach, gdzie jest lub może być prowadzony obrót środkami ochrony roślin i zaprawionym materiałem siewnym.

W lutym 2023 r. odbyła się międzynarodowa operacja pod nazwą „SILVER AXE VII” która była prowadzona pod patronem EUROPOLU – Europejskiego Urzędu Policji. Akcja ta miała na celu wykrycie nieprawidłowości w obrocie środkami ochrony roślin. Opierała się na jednoczesnej kontroli w większych punktach obrotu środkami ochrony roślin w całej Polsce i krajach biorących udział w akcji. Ważnym elementem nadzoru nad obrotem środkami ochrony roślin jest kontrola jakości środków ochrony roślin. Jej celem jest sprawdzenie, czy środki znajdujące się w obrocie handlowym w Polsce spełniają wymagania ustalone w procesie ich rejestracji, m.in.. czy są odpowiedniej jakości. Do badań kontrolnych pobierane są środki ochrony roślin dopuszczone do obrotu w naszym kraju przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wyprodukowane przez polski przemysł oraz pochodzące z importu. Zasady urzędowego badania jakości środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu określone zostały w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie pobierania próbek środków ochrony roślin do badań laboratoryjnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1512). Inspektorzy Oddziału w Gostyniu, zgodnie z harmonogramem ustalonym przez Głównego Inspektora, pobrali w 2023 r. 1 próbę środka do badań jakościowych w ramach kontroli podstawowej.

- 72 kontroli stosowania środków ochrony roślin, szczególnym nadzorem objęto gospodarstwa wielkoobszarowe i towarowe. Kontrole obejmowały towarową produkcję roślinną, magazyny płodów rolnych, strefy ochronne źródeł i ujęć wody oraz inne miejsca, gdzie stosowanie środków ochrony roślin może być ograniczone lub zabronione (np. w pobliżu dróg publicznych, pasiek, plantacji roślin zielarskich, wód powierzchniowych
- 2 kontrole w miejscach zaprawiania materiału siewnego

- 2 kontrole w miejscach, gdzie stosowanie środków ochrony roślin jest ograniczone -szpitale, przedszkola, szkoły podstawowe

7. Szkolenia dla osób zajmujących się obrotem, konfekcjonowaniem oraz stosowaniem środków ochrony roślin.

Prowadzenie szkoleń w zakresie środków ochrony roślin wymaga wpisu do rejestru:

- przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie prowadzenia szkoleń w zakresie środków ochrony roślin lub
- podmiotów niebędących przedsiębiorcami, prowadzących szkolenia w zakresie środków ochrony roślin.

W Wielkopolsce na koniec roku 2023, do prowadzenia szkoleń w zakresie ochrony roślin Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Poznaniu upoważnił 25 jednostek organizacyjnych. Na terenie powiatu gostyńskiego jest 1 jednostka upoważniona do prowadzenia szkoleń, jest to ZSR ODiDZ w Grabonogu. Szkolenia na terenie powiatu prowadzą także SNTiTR Oddział w Kaliszu, Izba Rolnicza oraz WODR w Poznaniu.

Upoważnione jednostki mogą organizować szkolenia w zakresie:

- integrowanej produkcji roślin;
- doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin;
- stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie;
- stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym montowanym na pojazdach szynowych lub innym sprzętem stosowanym w kolejnictwie;
- stosowania środków ochrony roślin sprzętem agrolotniczym;
- stosowania środków ochrony roślin metodą fumigacji.

W/w szkolenia obejmują szkolenia podstawowe oraz szkolenia uzupełniające dla osób, które ukończyły szkolenie podstawowe. Zaświadczenia o ukończeniu szkolenia podstawowego oraz uzupełniającego w wyżej wymienionych zakresach są ważne przez okres 5 lat od dnia ukończenia szkolenia. Szkolenia w zakresie badań sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin, obejmują wyłącznie szkolenia podstawowe. Wydane zaświadczenie o ukończeniu ww. szkolenia ważne jest bezterminowo.

Zgodnie z danymi przekazanymi wojewódzkiemu inspektorowi, wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r., w zakresie środków ochrony roślin w Oddziale w Gostyniu przeszkolono 125 osób na 1 szkoleniu podstawowym i 4 uzupełniających.

8. Badania pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych.

W związku ze sprawowanym przez Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa nadzorem nad prawidłowym stosowaniem środków ochrony roślin, w roku 2023, podobnie jak w latach poprzednich, inspektorzy pobierali próby płodów rolnych do badań na pozostałości środków ochrony roślin. Koszty przeprowadzonych badań zostały pokryte z budżetu państwa w ramach dotacji. Próby płodów rolnych z Wielkopolski zostały przebadane przez Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu, Zakład Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin, Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach oraz Centralne Laboratorium Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Ocenę uzyskanych wyników prowadzono w oparciu o Rozporządzenie (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów (NDP) w żywności i paszach pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni. W powiecie gostyńskim w roku 2023 objęto badaniami uprawy: brzoskwinia, rzepak ozimy, pomidor, pszenżyto, jęczmień, pszenica, jabłoń, papryka.

W pobranych próbach nie stwierdzono przekroczenia NDP pestycydów w próbie czereśni a w 2 próbach jabłek i pszenicy stwierdzono pozostałości środków ochrony roślin były one w dopuszczalnych granicach NDP.

9. Monitoring zużycia środków ochrony roślin.

Corocznie monitorowane są inne gatunki roślin. Monitoring za 2023 r. przeprowadzony będzie w 2023 r. objął uprawę: pszenżyta ozimego. Główny Urząd Statystyczny wylosował próbę statystyczną dla Wielkopolski, obejmującą gospodarstwa osób fizycznych i osób prawnych, wraz z imieniem, nazwiskiem oraz adresem gospodarstwa. Inspektorzy Oddziału Gostyń sporządzą 2 ankiety. Na podstawie sporządzonych ankiet w całej Polsce określany jest poziom zużycia substancji aktywnych w poszczególnych uprawach.

10. Badania sprawności technicznej opryskiwaczy.

Jednostki upoważnione do przeprowadzania badań. Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora na rok 2023, w jednostkach tych przeprowadza się co najmniej jedną kontrolę kompleksową w celu sprawdzenia rzetelności i zgodności prowadzonej działalności z wpisem do rejestru oraz prawidłowości prowadzenia dokumentacji. Kontrola uwzględnia m. in. wrywkowe sprawdzenie wykonywania badań opryskiwacza przez daną stację kontroli opryskiwaczy w miejscu przeprowadzenia badań.

Badania sprawności technicznej opryskiwaczy w Wielkopolsce przeprowadza 39 Stacji Kontroli Opryskiwaczy.

Na terenie powiatu gostyńskiego badania wykonują:

- KMPS Siedlec Krzekotowice 44, 63-830 Pępowo
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Pogorzeli,
- Techniczno-Handlowa Obsługa Rolnictwa „TORAL” Elżbieta Krupa Gostyń.

Inspektorzy Oddziału w Gostyniu przeprowadzili w 2023 r. na terenie powiatu gostyńskiego 2 kontrole stacji badających opryskiwacze. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

11. Badania opryskiwaczy

Zgodnie z przepisami, do zabiegu z zastosowaniem środków ochrony roślin używa się sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin, który użyty zgodnie z przeznaczeniem, nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz dla środowiska, a także jest sprawny technicznie i skalibrowany tak, aby zapewnić prawidłowe stosowanie środków ochrony roślin.

W celu potwierdzenia sprawności technicznej, badaniom poddaje się następujący sprzęt będący w użytkowaniu:

- a) opryskiwacze ciągnikowe i samobieżne polowe lub sadownicze,
- b) opryskiwacze wyposażone w belkę opryskową montowane na pojazdach kolejowych,
- c) sprzęt przeznaczony do stosowania środków ochrony roślin, inny niż określony w lit. b montowany na

pojazdach kolejowych;

w odstępach czasu nie dłuższych niż 3 lata,

- d) sprzęt agrolotniczy,
- e) zaprawiarki do nasion,
- f) opryskiwacze szklarniowe,
- g) samobieżny lub ciągnikowy sprzęt przeznaczony do stosowania środków ochrony roślin w formie granulatu,
- h) opryskiwacze inne niż ręczne i plecakowe, których pojemność zbiornika przekracza 30 litrów,

w odstępach czasu nie dłuższych niż 5 lat.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku, na terenie powiatu gostyńskiego w posiadaniu rolników i instytucji pracujących na rzecz rolnictwa znajdują się 692 opryskiwacze, z czego 689 to opryskiwacze polowe, a 3 to sadownicze. W roku sprawozdawczym przebadano z wynikiem pozytywnym 160 opryskiwacze polowe z terenu naszego

powiatu. Na terenie powiatu gostyńskiego na dzień 31 grudnia 2022 r. 82,9 % użytkowanych opryskiwaczy posiadało aktualne badania.

12. Nadzór nad wytwarzaniem, oceną i obrotem materiałem siewnym

W 2023 roku na terenie powiatu gostyńskiego oceną polową objęto 110 plantacji roślin rolniczych na powierzchni 1650 ha, plantacje -pszenicy ozimej, pszenicy jarej, jęczmienia ozimego, jęczmienia jarego, pszenżyta ozimego i jarego, owsa, trawy, bobowate grubo- i drobnonasienne, soja, rzepak i facelia błękitna. Skontrolowano 10 kwalifikatorów akredytowanych podczas oceny 42 plantacji nasiennych. Próbobiorcy urzędowi Oddziału w Gostyniu w 2023 r. pobrali 288 prób materiału siewnego do oceny laboratoryjnej. Wszystkie spełniały wymagania jakościowe.

13. Kontrola materiału siewnego

Obrót materiałem siewnym mogą prowadzić przedsiębiorcy wpisani do ewidencji przedsiębiorców dokonujących obrotu materiałem siewnym oraz podmioty wpisane do ewidencji dostawców. W 2023 roku do ewidencji przedsiębiorców na terenie powiatu gostyńskiego wpisanych było 40 przedsiębiorców, a do ewidencji dostawców 12. Przeprowadzono 32 kontrole w jednostkach wytwarzających, przechowujących i prowadzących obrót materiałem siewnym. W ramach kontroli obrotu materiałem siewnym na obecność nasion zmodyfikowanych genetycznie, w 2023 roku pobrano 7 prób kukurydzy i 2 próby rzepaku. Badania przeprowadzone w Centralnym Laboratorium Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa nie wykazały obecności nasion zmodyfikowanych genetycznie. W trakcie kontroli materiału siewnego będącego w obrocie skontrolowano: 105 partii zbóż o masie 1165 tony, 58 partii warzyw o masie 117 kg.

13. Kontrola materiału siewnego na obecność organizmów genetycznie modyfikowanych

Kontrolę przestrzegania zakazu uprawy kukurydzy modyfikowanej genetycznie prowadzi Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa. W 2023 r. na terenie powiatu gostyńskiego przeprowadzono 10 kontroli w tym zakresie. Kontrole polegały na sprawdzaniu dokumentów zakupu, tj. faktur oraz etykiet nasiennych z opakowań jednostkowych materiału siewnego oraz w razie braku w/w dokumentów. Pobierano także próby do analiz laboratoryjnych w Centralnym Laboratorium w Toruniu – pobrano 10 takich prób. W wyniku przeprowadzonych kontroli na terenie naszego powiatu nie stwierdzono uprawy kukurydzy genetycznie modyfikowanej.